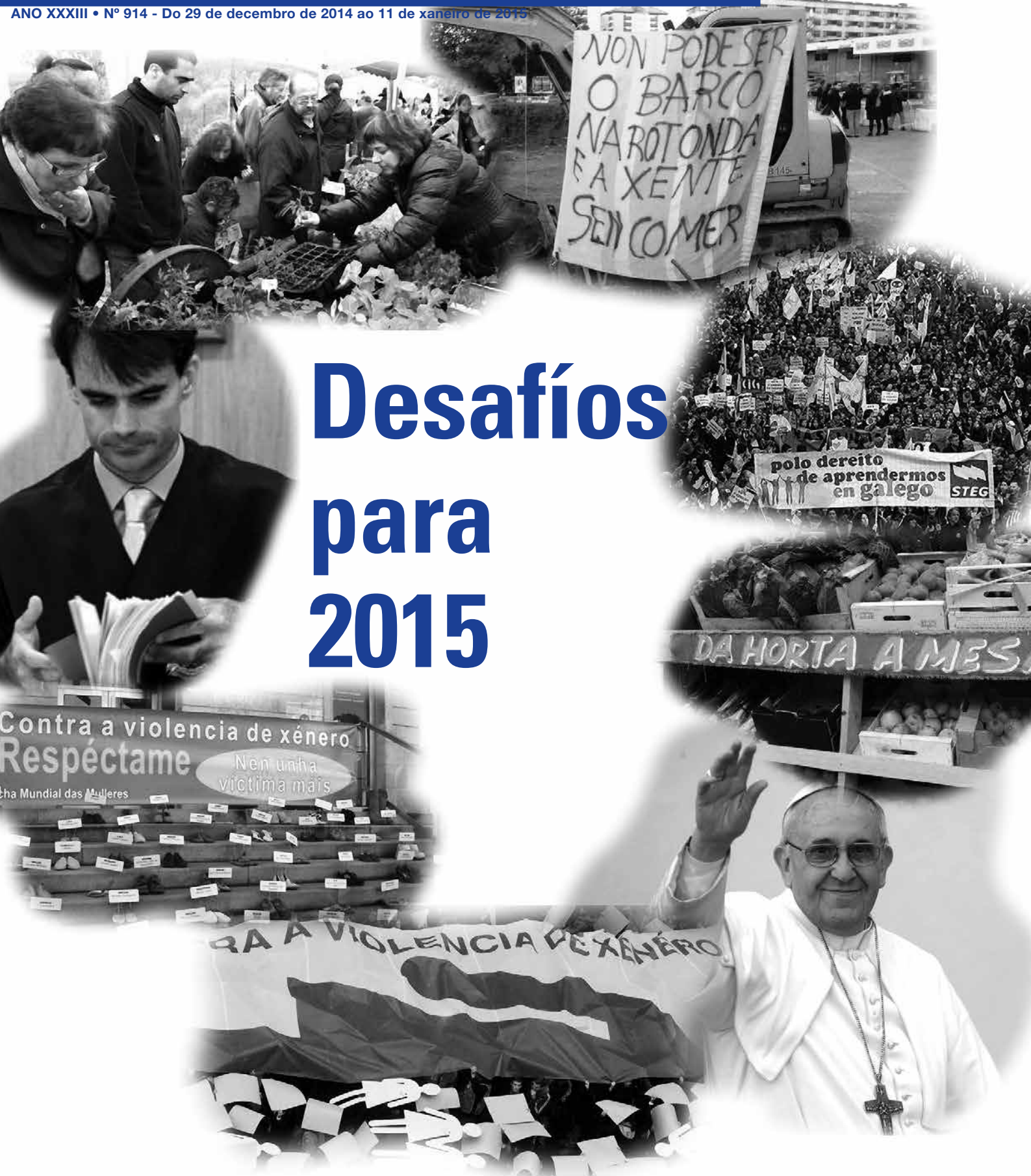

Desafíos para 2015

A foto que fala

A foto xa o di todo; se alguén quere entendela mellor, que lea a última páxina.

O trasno Des-absoluta e rebelde tenrura

Daniel López Muñoz

Estamos aínda co sabor do nadalíño, que é una cousa linda que o cristianismo lle regala a unha humanidade casa vez máis diversa. No relato e na tradición do cortello, no que nace un neno duns pais sen teito, están presentes unha mancha de pequenos símbolos que rompen as fronteiras dunha confesión concreta e que son dignos de exportar e partillar con calquera persoa de boa vontade.

Darlle contido trascendente e relixioso ao cortelliño de Belén nesta sociedade secularizada e científica

é xa unha cousa máis persoal. Pero estaríamos ben enganados se pensásemos que o relixioso se esfumou da nosa sociedade.

Como di algún sociólogo da relixión: botamos a relixión pola porta e resulta que entra pola ventá. E, ben veces, dunha forma pouco recomendable. Se fose certo que a xente non é xa relixiosa, non morrería ninguén polas cores do seu club de fútbol, nin percorrería miles de quilómetros para entrar en comunión nun concerto *heavy*, nin convertería a liturxia do botellón nun hábito necesario para romper a ditadura da soidade. E xa non falemos da relixión do (hiper)mercado.

Necesitamos, para sentírmolos cabais e dignos, para nos mirarmos no espello, ter algo que nos sustente, un sentido, unha aposta persoal intraiizoable. Porque a xente ten absolutos, por veces absurdos ou inhumanos, formas de relixión, adegas secretas no espírito no que garda *os seus sagrados*. Só que agora todo é máis líquido, multiforme, como un menú inacabable que se desprega no ciberespazo.

Unha macedonia infinita de posibles absolutos e absolutiños.

A rebeldía da escena do Nadal é poñer o absoluto na tenrura, no menos “absoluto”, no máis cotián e accesible, na indefensión e na desposesión. O Nadal é “desabsolutizador”. A tenrura radical rompe co dogmatismo.

Pode que, hoxe en día, sexa unha oferta máis entre varias, entre outras moitas. Pero postos a absolutizar –xa que non é tan doado librarse- absoluticemos aquilo que nos fai máis humanos e solidarios (e menos absolutistas): xente normal, transeúnte, vulnerable; solidariedade popular, espontánea, festeira, rural; distancia do pazo, unha vaca vella e un burriño trencado, algún taco en arameo, un rei cabreado; e un anxo desafinado que fai a síntese da escena cunha xenial ocorrencia ecuménica, trasfronteiriza total: a paz e a felicidade para todas as mulleres e os homes de boa vontade...

Unha divina gozada. O menos absoluto e magnífico que se podería concibir.

Deixamos logo atrás o 2014, que foi o ano internacional da agricultura familiar, do que, chama a atención, ninguén pareceu decatarse en Galicia, sendo como é a terra por excelencia das pequenas explotacións familiares, as que labraron e debuxaron o rostro do país. E adentrámonos en 2015, que di a ONU que é o ano internacional dos solos, o que tamén deberíamos poñer nas nosas axendas, xa que os solos do planeta, e de Galicia tamén, están en perigo pola urbanización sen control, pola deforestación ou a forestación especulativa, pola contaminación e pola agroindustria.

Pero ademais diso, neste ano electoral, temos que poñer en vermello no nosa lista de desexos e desafíos varias cousas. Coma no berro seco da romaxe. Temos que subliñar, por exemplo, a necesidade de impulsar a integridade e a decencia en tempos de corrupción. A ferverza de novas sobre partidos, cargos públicos e institucións corrompidas non nos pode inmunizar. Pidamos logo sensibilidade e alerta máxima, e que a nosa actitude de denuncia sexa acorde con condutas persoais íntegras, que anuncien que outra maneira de estar no mundo é posible.

Escribamos, tamén a palabra igualdade. E despois poñámoslle os adxectivos “real e efectiva.” Non nos podemos permitir outro ano de mulleres mortas e maltratadas polos machos da súa contorna. Quen e como se están educando os nosos adolescentes? Escribamos na nosa lista: outra educación na igualdade e o respecto: urxente.

precisamos impulsar a integridade e a decencia en tempos de corrupción

Despois escribimos a palabra diversidade. Temos que xestionala e esixir que se practique polos unificadores e uniformadores. Cómpre sermos flexibles e tolerantes, evidentemente, pero tamén esixir que as cifras estarrecedoras de morte do idioma galego comecen a

reverter. Escribamos, logo: dar exemplo á xente nova de que o idioma galego é atractivo, útil, unha regalía.

Tamén poñemos na lista as palabras “prioridades sociais”; miramos para o que acontece, vemos como os gobernantes –locais e menos locais– seguen empeñados en facer inutilidades que se poidan inaugurar para quedaren ben (ver páxinas centrais), e despois de solidarizarnos coas loitas de Coia-Vigo, anotamos o propósito: non admitir un dispendio nin unha “ocorrenza construtiva” máis a ningún alcalde ou similar, mentres se sigan recortando os dereitos e servizos básicos.

E, por último, na nosa lista, escribimos algo así: animar ao irmán Francisco – o de Roma– a que siga intentando facer posible o que é necesario e conveniente, isto é, a disidencia contra unha herdanza que merece ser depurada e transformada para ser minimamente crible.

Rumores de esperanza

Xan Guillén

Cando escribo isto, hai uns poucos minutos que entrou o inverno. O meu consello para este comezo de ano é que botes crema protectora solar. Pensaches que toleei? Se cadra, si, pero non por isto que che vou contar.

Trátase da historia de Mafalda Soto, unha farmacéutica galega que está en Tanzania, aos pés do Kilimanjaro. Alí traballa cos albinos, que en África, pola súa singular pel, son considerados coma pantasmas. O seu corpo é considerado máxico e incluso chegan a matar para conseguir anacos del. As supersticións locais fan de que ter relacións cunha nena albina pode curar da sida. Se toda esta maldición

non fose pouca, hai que engadir o feito de que coa forte presenza do sol nestas terras, o cancro de pel é especialmente perigoso para os que sofren o albinismo. A lotaría xenética fai que o lugar do mundo onde hai máis albinos sexa precisamente alí. Se a esperanza de vida en Tanzania é de 60 anos, a dun albino é de menos de 30.

Pois no medio deles está Mafalda Soto. Traballa para dignificar a vida deste colectivo minoritario en Tanzania. Ademais creou unha crema solar para protexer a pel dos albinos, que é distribuída pola súa ONG África Directo, de xeito gratuíto, entre a xente

que o precisa. Por iso, cando botes dentro de seis meses protección solar, acórdade desta valente galega que loita de xeito directo contra o cancro de pel cunha das poboacións máis prexudicadas por ela.

1

3

2

4

A peneira

1

O 15 cumpriuse un ano desde que **SUDÁN DO SUR** volveu á violencia étnica da guerra civil (1983-2005) que rematou na súa independencia. Vese preso da miseria, e coa chegada de 1 millón de refuxiados do veciño Sudán. Só contan con 3 hospitais, polo que a mortalidade é grande: 2000 nais cada 10.000 partos.

2

Dende hai 10 anos, decembro agasállanos co Cumio do **CLIMA**, pero sen froitos. E os países en desenvolvemento urxen axuda. Celebrouse no Perú, onde traballa "Labañou Solidaria" da Coruña, empurrando os cultivos sostibles; antes fixérao o misioneiro Leopoldo Sanmartín, agora difusor da agricultura ecolóxica en Sarria.

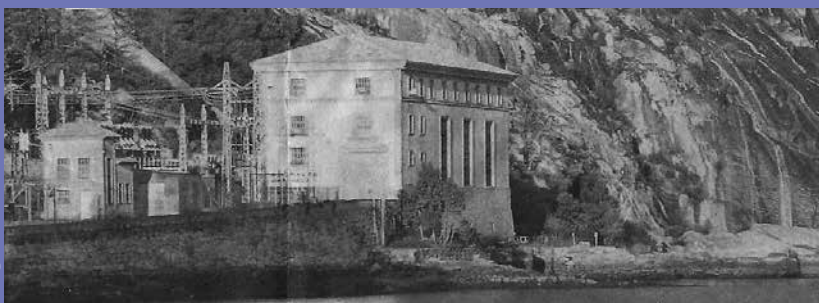
3

O colectivo pedagóxico **ESTIÑO** vende este calendario para recadar fondos para a promoción da poboación desfavorecida de Nicaragua, a través da ONG Axunica. Isto fainos lembrar o Ano do Desenvolvemento, que é o celme da educación nos valores no ensino que están a transmitir.

4

Ata o 3 podemos visitar a exposición "A nación galega en pé", no Pazo de Fonseca en Compostela, celebrando os 50 anos da **UPG**. Foron anos de loita nas Encrobas, na foto, en Baldaio ou contra a nuclear de Xove..., fornecendo o espírito do noso pobo de arelas de liberdade e igualdade. Cun forte sentido pedagóxico vai ilustrando o devir de Galiza.

5

7

6

8

Alfonso Blanco Torrado

5

Ano da **LUZ**, como a xerada pola auga en presas coma na fervenza do Ézaro, no Xallas. Iberdrola segue a destruír o Sil no que proxecta outra presa, e xa ten 19 capaces de producir a metade da enerxía que se consome en Galiza; pero a enerxía producida aquí segue emigrando. O 15% dos fogares non poden pagar a luz e as siderurxias perigan.

6

Cando se cumpren os 20 anos das primeiras 600 mulleres cegas, unha delas é consagrada como primeira **BISPA** da Igrexa de Inglaterra. Lane está casada e con dous fillos. O anglicanismo, con 85 millóns de fieis en 169 países, xa destinara a este servizo outras vinte e seis mulleres en varios pobos na busca da igualdade.

7

Celebramos a **BOA NOITE** cos voluntarios que axeitaron con Cáritas dos franciscanos o Fogar Mesoiro, na Coruña, para os sen teito. Aliméntanos e asesóranos na busca de emprego, esixíndolles que estean activos. Son máis de 3600 os que subsisten nestas circunstancias. Escandaliza o gasto no alumado público do Nadal nas 7 cidades, que chega para pagar o consumo anual de 515 vivendas.

8

O **CONSUMISMO** do Nadal non agocha as desigualdades -cada volta máis arrepiantes- entre traballadores e ricos. A capacidade adquisitiva dos pobres mermou un 40% comparada coa dos ricos. É o froito deste capitalismo salvaxe. A OIT denuncia que España e EUA son os estados onde medran máis as diferenzas. O poder adquisitivo dos salarios era no 2006 dun 70%; agora só do 60%.

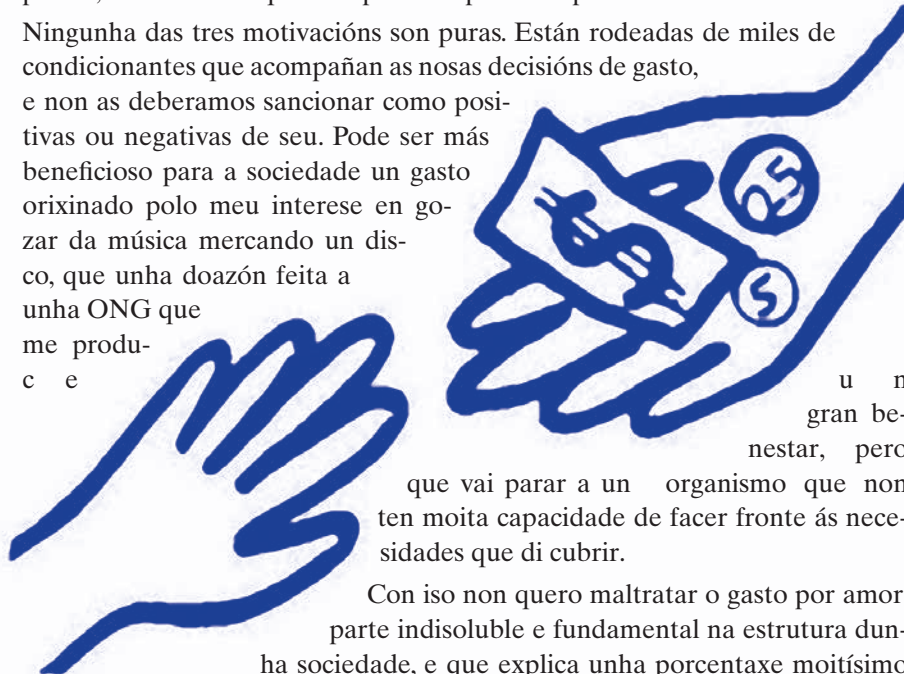
Economía Diñeiro e moral

Pedro Pedrouzo Devesa

Todas as persoas interesadas na construción ética dunha sociedade acaban preguntándose, antes ou despois, cal é o papel que debe xogar o diñeiro nela. E durante o Nadal a pregunta semella tornarse obrigada. No uso do diñeiro, debemos aplicar as normas que rexen a moral? (entendendo a moral na forma máis solidaria que pode haber, dando prevalencia ás necesidades do outro sobre as propias.) Adam Smith, un dos pais da economía, resolveu a pregunta de forma negativa, defendendo basicamente a idea de que a mellor forma de funcionar para un país é que todo o mundo actúe en función dos seus propios intereses. Parece chocante, pero resultou convincente.

Realmente hai tres formas de enfrontarse ao gasto: o **interese**, que actúa a maior parte das veces que usamos diñeiro ao satisfacer necesidades propias: comida, cultura, vestido, etc.; o **amor**, que actúa cando facemos agasallos ou calquera tipo de doazón; e o **temor**, cando nos vemos obrigados a pagar impostos, multas ou calquera imposición prescrita por unha norma.

Ningunha das tres motivacións son puras. Están rodeadas de miles de condicionantes que acompañan as nosas decisións de gasto, e non as deberamos sancionar como positivas ou negativas de seu. Pode ser máis beneficioso para a sociedade un gasto orixinado polo meu interese en gozar da música mercando un disco, que unha doazón feita a unha ONG que me produce

un gran benestar, pero que vai parar a un organismo que non ten moita capacidade de facer fronte ás necesidades que di cubrir.

Con iso non quero maltratar o gasto por amor, parte indisoluble e fundamental na estrutura dunha sociedade, e que explica unha porcentaxe moitísimo maior do noso gasto do que pensamos, porque a gratuidade segue sendo o factor fundamental na nosa cesta da compra. O que quero é defender que o gasto por interese produce efectos moito máis benéficos do que poida parecer. Somos unha sociedade máis benintencionada do que nos gusta crer, e moitas das decisións máis patéticas tómanse no eido público, moito máis despersonalizado do que nos gustaría aos que queremos un Estado social.

Non quero caer no pasteleo económico, pero si reflexionar sobre os verdadeiros motivos que rexen o noso gasto: o interese, o amor e o temor van moito máis acompasados do que a moitos tristepensadores lles gusta recoñecer.

De aí a que sexamos felices hai un longo treito. Hai demasiada xente que se alimenta de vinagre con demasiada facilidade. O inconformismo é tan simple coma o conformismo cando está alimentado por un prexuízo. O simple malestar non mellora a situación de ninguén, nin fai o mundo máis xusto, simplemente amarga aos teus veciños.

Utopía

Conto para que o ano
novo sexa novo

Estaba o filósofo Dióxenes ceando lenteiras cando o viu o filósofo Aristipo, que vivía confortablemente grazas a facerlle o conto ao rei.

E díxolle Aristipo: "Se aprendeses a ser submisgo ao rei, non terías que comer esas lenteiras tan ruíns".

A isto replicoulle Dióxenes: "Se ti aprendeses a comer lenteiras, non terías que facerlle o conto ao rei".

Por Antonio de Mello

O CARRABOXO por XOSÉ LOIS

Crónica Os veciños de Coia e o barco de Caballero

Manolo Sordo

Cabeceira da manifestación celebrada o venres 12

O alcalde de Vigo, Abel Caballero, en contra da vontade do pleno do Concello, decidiu, pola súa conta, esnaquizar unha decente rotonda do barrio de Coia para colocar alí un barco, o “Bernardo Alfageme”, construído nos Estaleiros Barreras no ano 1944 e xubilado hai vinte anos. A idea de conservar o barco non está mal. A idea de colocalo nunha rotonda dun populoso barrio é absurda. Máis cando o investimento na obra ascenderá, polo de pronto, a 600.000 euros. O destino, con sentido común, sería o Museo do Mar ou outro lugar mariño onde puidese visitarse, como a carabela “A Pinta” en Baiona.

O Grupo de Acción Social da parroquia Cristo da Victoria convocou, xunto coa ODS (Oficina de Dereitos Sociais), a través das redes, unha asemblea que decidiu parar as obras a partir do día seguinte (4 de decembro). O móbil principal era o malgasto dos cartos, cando o barrio necesita outros investimentos, sobre todo nas persoas. Por iso se creou un lema: “NON PODE SER, O BARCO NA ROTONDA E AS FAMILIAS SEN

COMER”. E así foi. Unha mobilización veciñal logrou parar as obras o día 4 e o día 5. Despois da ponte, o día 9 á unha da mañá, apareceron os traballadores na obra. Os veciños alertaron polas redes sociais e logrouse parar de novo a obra. Así levan parando as obras ata o día de hoxe (19 de decembro).

A mobilización veciñal logrou parar as obras

Convén destacar dúas cousas máis. Unha, a manifestación desde a praza de América á rotonda de Coia celebrada o venres 12, que contou con cerca dun milleiro de participantes de Coia e de toda a cidade. Outra: a presenza dun continxente desmesurado de policía local, cun grupo antidisturbios, na mañanciña do luns 15, para protexer a entrada na rotonda de pas e camións. Os veciños non foron capaces de entrar na rotonda,

pero pararon o tráfico na Avenida de Castelao, ocasionando durante horas un considerable atasco de tráfico nesta arteria de Vigo. A policía non foi quen de resistir o empuxe dos veciños que, por fin, entraron na rotonda e conseguiron paralizar a obra e facer que o camión botase de novo na rotonda a terra extraída.

Desde a data da última paralización das obras sempre hai un grupo presente na rotonda de Coia disposto a avisar polas redes sociais calquera intento de continuar a obra. Non sabemos que pasará de aquí en diante. Segundo a prensa, o alcalde pretende seguir con esta obra faraónica, e con outras, contra vento e marea. Pero os veciños de Coia e outros colectivos seguen coreando que “NON PODE SER, O BARCO NA ROTONDA E AS FAMILIAS SEN COMER”.

Non pode ser, o barco na rotonda e as familias sen comer !!

Máis de 90.000 persoas teñen traballos de apenas unhas horas a semana.

Máis de 54.000 persoas por baixo do límite da pobreza en Vigo.

Máis de 35000 persoas desempregadas de larga duración na cidade de Vigo.

MANIFESTO

NON AO BARCO NA ROTONDA DE COIA

A veciñanza do barrio e da cidade paramos as máquinas! E non marcharemos até que os centos de miles de euros que pensaban tirar nesta obra vaian destinados a cubrir as necesidades das persoas!

Levamos máis dunha semana na rotonda, e malia os intentos do alcalde e do seu goberno, aquí permaneceremos até que manifesten que o barco ficará no mar, ou á súa beira, e os cartos irán destinados a cubrir as necesidades da xente. Son momentos nos que o desemprego, os recortes, a insuficiencia das axudas sociais... están a deixar moitas persoas sen uns mínimos para vivir con dignidade. Sen consultar con ninguén, e saltando un acordo do pleno, pensaban tirar os cartos nunha obra de sospeitosa legalidade.

A nosa loita non é só por evitar que chanten o barco nesta rotonda, vai máis alá. É un berro, unha expresión do cansazo cidadán ante as políticas duns gobernantes que viven moi afastados das necesidades reais que temos as persoas. Eles viven nesa “cidade fermosa” dos grandes cruceiros, das obras faraónicas, mentres que nós vivimos nos barrios, nas rúas onde os meses son demasiado longos e os cartos, ao igual que os nosos dereitos, son sempre escasos.

Estes días, lonxe de se escoitar o ruído das máquinas na rotonda, escoitáronse as voces e os berros dun barrio, dunha cidade que aposta por construír vida desde abaixo, desde a xente. Os zapatistas, que saben escoitar moi ben, así o din:

¿ESCUCHARON?

Es el sonido de su mundo derrumbándose.

Es el del nuestro resurgiendo.

El día que fue el día, era noche.

Y noche será el día que será el día.

Que hoxe este berro se escoite ben forte:

NON PODE SER, O BARCO NA ROTONDA E AS FAMILIAS SEN COMER!!

NON PODE SER, O BARCO NA ROTONDA E AS FAMILIAS SEN COMER!!

O luns seguiremos na rotonda e animamos a todos os colectivos e persoas que acudan á asemblea aberta que ás sete celebraremos para pensar en común como continuar coa loita.

Vigo, 12 de decembro

Un grupo de veciños fai garda na rotonda para avisar se hai intento de continuar a obra

Carta PERIKO SOLABARRÍA, IGREXA A PÉ DE OBRA

Eu son militante
sempre

Dous anos no mosteiro de clausura de Topas dan para moita soidade. Tamén para moito aprender, cando a compañía é boa e as conversas enriquecedoras. Cun compañeiro vasco, asinante da Herria 2000 Eliza, souben de Balentxi, crego da zona vella de Donosti, activista incansábel e pioneiro con Txus Congil na loita pola prevención e tratamento dos problemas da drogodependencia, ás veces contra a incompreensión dos seus propios compañeiros. Falabamos de Balentxi a partir de Moncho Valtarce, pois os dous coñecéranse en Roma; e de crego en crego chegamos a Periko Solabarria, vello coñecido de *Irimia*, e exemplo de dignidade.

Periko Solabarría criouse entre os bombardeos fascistas ao País Vasco, efectuados pola aviación franquista e a *Legión Condor*. Unha bomba derrubou parte da súa casa, onde unha muller traballadora e un mineiro loitaban por sacar adiante unha familia. Feito xa un cura obreiro, Periko tanto organizaba reunións clandestinas antifranquistas como montaba unha escola no cinturón obreiro de Bilbao. Nunha entrevista recente recordaba o apuro que pasara nunha inspección das falanxistas da Sección Feminina, cando un meniño, preguntado polas súas oracións, recordou que “Don Pedro sempre di que Deus parece que nos esqueceu”. Xamais cobrou do Vaticano. Traballou sempre de peón da construción –nunca tivo un contrato indefinido-, cóbado con cóbado con galegos e outros emigrantes: nas obras da Universidade do País Vasco, na Ponte de Rontegi, no túnel de Malmasin, no tren de bandas de Altos Fornos de Biscaia... Morou en Barakaldo nun sótano, que por veces nin tiña colchón; “Levouno un que o precisaba máis ca min”, escusábase. Non sorprende que desenvolvese a afección respiratoria crónica que ten. Obviamente, Periko Solabarría tamén coñeceu os cárceres españois, en retiro espiritual.

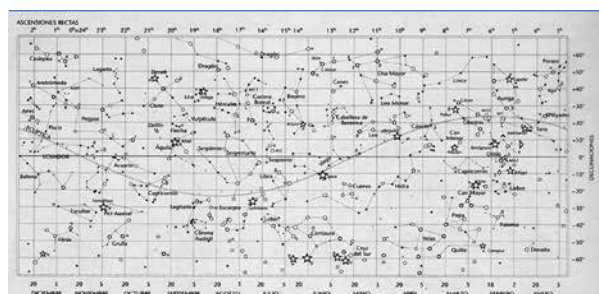
Na folga xeral de marzo de 2012, aos seus daquela 83 anos, Periko foi agredido pola policía cando participaba nun piquete. Os compañeiros levárono de urxencia ao hospital onde o operaron. A loita laboral tiña unha baixa, mais o movemento na defensa do sistema público de saúde gañou un mozo activista. Inmediatamente, incorpórase ás protestas do persoal sanitario contra os recortes. “É que eu son militante sempre”, di con timidez.

Desde entón é como un compañeiro no meu encerro: véxoo a diario na prensa, como um avó co que sempre se pode contar para renovar a fe na defensa da alegría. Periko en muletas abrazando unha mulher que queren botar da súa casa; Periko tras incontábeis pancartas polos dereitos laborais; Periko no Nadal, disfrazado de Olentzero (o Apalpador vasco) entregándolle carbón a um empresario que despediu traballadores... E mesmo, en pleno debate sobre os métodos das Femen, espido e en muletas na rúa esixindo a readmisión dun condutor de ambulancias despedido inxustamente. Tamén en muletas se chantou, como um carballo case centenário, perante o neoinquisidor da Audiencia Nacional que o pretende xulgar por participar no acto de despedida dun preso morto em estrañas circunstancias.

Hai dous anos as súas veciñas e veciños de Barakaldo escollérono como pregoeiro das festas do Carme. Querían que falase no nome do pobo enteiro, e o mozo crego obreiro non se cortou: lembrouse dos galegos emigrados a Barakaldo, dos desposuídos, dos presos, da xente humilde... E criticou a festa dos ladróns do capital, do machismo e os gastos militares. “Fagamos da festa loita, fagamos da festa um paraíso de convivio”, encoraxaba. Disque agora Periko Solabarría descubriu as redes sociais e, tamén aí, é exemplo de humanidade.

Carlos C. Varela (dende o Centro Penitenciario de Topas-Salamanca)

Boa Nova

A estrela guiounos até onde estaba o neno

Unha cuestión importante cando había que narrar os feitos da vida de alguén relevante na antigüidade era deixar claro a súa dignidade. Ao narrar Mateo a infancia de Xesús busca mostrar cos argumentos típicos da época que el é o Mesías que vai convocar a todos os pobos o carón de Deus.

Os textos do Antigo Testamento sinalaban Belén, a terra de David, como o lugar onde tería que nacer o Mesías (Miq 5,1.3; 2Sm 5,2) e afirmaban que os pobos pagáns poñeríanse de xeonllos ante el traéndolle agasallos (Is 49,23; 60,6). É todos estes acontecementos virían anunciados por unha estrela (Nm 24,17). Mateo recolle todos estes datos na narración da Epifanía, utilizando un xénero literario tipicamente xudeu que se chama midrás e que servía os rabinos para actualizar as Escrituras.

A narración presenta a Belén, o pobo de David, coma o lugar de acollida do nacemento do Mesías, ao que chegan uns sabios pagáns para o adorar, tras seguir unha estrela que lles anunciara e indicara o lugar do nacemento do rei dos xudeus. No seu camiño atópanse coa resistencia dos propios xudeus, que representados por Herodes e os letrados de Xerusalén, non queren recoñecer o acontecemento. O relato, alén da súa historicidade, quere explicar así, quen é Xesús e exemplificar as dúas respostas fundamentais que a xente terá ante Xesús ao longo da súa vida.

A comunidade de Mateo víase reflectida na actitude dos sabios de oriente, pois eles/elas tamén creran nos pequenos signos e deixaranse guiar pola luz que Xesús irradiaba nas súas vidas e intentaban afondar nas Escrituras. Este relato era para eles exemplo do camiño que recorreran coma crentes e o acontecido en Belén facíase símbolo da súa propia experiencia de fe.

Carme Soto

ECO

Home, Mateo, como che vai o libro que andas a escribir?

Vai indo, aínda que non é tan doado coma eu pensaba. Empecei polas parábolas que contaba Xesús, as cousas que fixo... pero fáltame o principio... A ver, o seu nacemento tivo que ser algo especial, xa que El tamén o era. Non vou poñer que naceu do seu pai e da súa nai, como todo fillo de veciño. Está claro que chamaba a Deus "abba", papaiño e ninguén tivo endexamais semellante confianza. Seino, e iso xa é moito dicir. Tamén que sempre estivo a carón da xente máis pobre e marxinada. Tes razón... escribe que os primeiros que o viron nada máis nacer foron ... os pastores, máis pobres non hai na nosa terra.

E hai que ter en conta que El estaba aberto a persoas doutras nacións e crenzas, non tiña barreiras.

Pois engadimos algúns estranxeiros á festa e para que cheguen poñemos de guía... unha estrela.

E ti cres que a xente entenderá todo o que queremos explicar? Non o tomarán ao pé da letra?

Vai ti saber!

Olga Álvarez

DOMINGO 4 DE XANEIRO. FESTA DA EPIFANÍA

A PALABRA. Mt 2, 1-12

Xesús naceu en Belén de Xudea, en tempos do rei Herodes. E nisto uns magos de Oriente chegaron a Xerusalén preguntando: "Onde está o Rei dos xudeus qu e acaba de nacer? Porque vimos saí a súa estrela alá no Oriente, e vimos para lle rendermos homenaxe".

3 Oíndo isto, o rei Herodes alporizouse, e con el toda Xerusalén. 4 Convocou a todos os sacerdotes e letrados do pobo, para lles preguntar onde tiña que nacer o Mesías. 5 Eles responderon: "En Belén de Xudea, que así o deixou escrito o profeta (...)". Entón Herodes, ás agachadas, chamou aos magos, para se informar ben de cando lles aparecera a estrela. Logo mandounos a Belén, dicíndolles: "Ide e informádevos ben do que hai dese neno; e unha vez que o atopedes, avisádeme, para ir eu tamén a lle render homenaxe". Eles, despois de oíren ao rei, puxéronse en camiño. E, velaí, a estrela que viran saír no Oriente foinos guiando até se deter enriba de onde estaba o neno (...) E cando entraron na casa atoparon o neno con María, súa nai. Postráronse e renderonlle homenaxe; logo, abrindo os seus tesouros, ofrecéronlle coma regalo ouro, incenso e mirra. 12 Logo, avisados en soños de que non volvesen por onda Herodes, saíron para a súa terra por outro camiño.

A CLAVE

A PALABRA

Tempo de Nadal

Xaquín Campo Freire

NADAL CON SAUDADES

Agora xa non mandamos cartas cos enderezos consabidos de sempre nin cos remites no reverso. Nin chegan felicitacións polo correo postal. Moitos de nós temos só relación polo “emilio”, pero non vos é igual. Aquilo tiña o seu aquel de encanto.

Era un ritual especial: a chegada do carteiro. Saudámonos acotío. Sérmonos familiares. O parrafeo das novas do correo “falado” que el/ela nos daba e nós lle dabamos. A propina do Nadal, etc.

Por veces eran agasallos: fabas, grelos, unha leituga, un libro, bombóns, rosquiñas, figos, castañas en zonchos, un vasiño do viño novo, un brinquedo para os nenos, etc.

Outras veces era o misterio de ir abrir a caixiña postal e descubrir que había xente no mundo que se tomaba a molestia de dicirme que me tiña no corazón, nos pensamentos ou incluso que, chegado o caso, con eses mesmos enderezos sabía vir á miña casa, se lle petase ou de precisarmos uns do outros.

Aquilo das despedidas: “*Xa sabes onde estamos?*” E era verdade que o sabíamos. Coas novas tecnoloxías gañamos, certamente. Pero no fondo tamén perdemos abondo. Perdemos alma, vida e corazón. Non damos, nin sabemos achegámonos a onde

vivimos, ou facemos festa. ou mesmo cando morremos.

Hai poucos días pasoume algo así cun amigo. El pretendía que eu lle enviase unha cousiña, non “o pote” do que falo máis abaixo. El non se decatou de que eu non teño máis referencias del do ca as “electrónicas”.

E eu tampouco me decatara desa eivanas nosas relacións. Espero que esta felicitación, a xeito de teatriño do

Nadal, non estea nesas coordenadas das lonxanías e veña enderezar a falta de enderezos reais entre nós.

En Xerusalén tampouco tiñan o enderezo de Xesús en Belén. Digo máis. Tampouco en Belén souberon nunca onde realmente estivo “o Belén”. Saberémolo nós hoxe? Onde está o Belén no mundo actual? “O esencial e invisíbel para os ollos”

había xente no mundo que se tomaba a molestia de dicirme que me tiña no corazón

E LOGO TI DE QUEN VES SENDO? ONDE TE ACUBILLAS?

-Querido Sinforiano:

Quiera Dios que al recibo de la presente te encuentres bien, gozando de buena salud, tú, los tuyos e incluso os picariños.

Pois verás, querido Sinfo.

Cando che telefonei, dádoche a nova de que xa tiña localizado “o pote” artesanal de facer “a caña”, da que tanto temos falado, da que ti devexas tanto por ela, anúncieche que eu cho ía agasallar polo Nadal. Daquela, boteime en Betanzos a non tardar, merquei o que me pereceu máis acaído, e fun na procura dunha axencia desas que ofrecen o servizo da entrega das cousas aos de lonxe. Levaba comigo aquela caixa ben feita que xa tiña na tenda. E por se había xente que coma min xa non enxerga ben as miúdas, esas ás que antes eu lles chamaba normais, fun e puxen por fóra un cartaz con letras moi grandes

DON SINFORIANO
PRA T I PONS
VALENCIA.- ESPAÑA

A rapaciña da axencia, moi servizal ela, olloume de arriba abaixo cun certo aquel. E díxome:

– Así non lle vai chegar. Porque nesa aldea, chamada Valencia, haille máis de cincocentos veciños. E os meus colegas, (seguíu falando), néganse a andar polas portas preguntando polas persoas xa que reciben malas contestacións. Pensan deles que van camuflados para logo írenlles roubar ou pórenlles eses chamados paquetes bomba.

– (Aparte) Noteille como se me estivera indicando algo que con sorna me quería dicir, sen moles-

tarme. Pero eu noteille algo. E dixen para min: Xesús! Que cousas?

– Vostede non saberá se a ese D. Sinforiano, amigo seu, desde neno, non lle aprenderían a dicir a rúa e o número da casa del, incluíndo o andar onde vive, por se se perdía algún día?

– Verá, miña rapaciña, eu desas cousas non lle sei moito, porque... non lle son entendido nin estudado coma vostedes. Por máis que, agora que penso, en Roca, a miña aldea de nacemento, as corredeiras, certamente, teñen nome de seu. O do número? Non estou seguro. Penso que non. Nós resolvémosllo pódolle nome tamén as leiras, E así, segundo imos avanzando en cada corredeira, atopamos unha boqueira e dicimos, poño por caso: A Pardiñeira, dos de Xaquín. Logo, Agramonte, da Tía Sabina.. Despois, Fontrexe, dos Cambadeses. Etc.

E así sabémoslle sempre, perfectamente, onde é que vimos estar. Porén, en cada sitio haille un uso distinto Non sei onde é que a un grupo de casas xuntas chámanlles ‘manzanas’. Non vexo a relación. Pero non discuto que eu diso non lle son sabido. Tamén sei que ata lles chaman ‘cuadras’. Que difícil lle é este mundo novo! Fíxese: Para os do ‘pueblo’, coma vostede, para os finos, ‘cuadras’ son o que nós coñecemos coma cortes. As do gando, dispensando. Que non lle pareza mal. E ‘cortes’ son, disque, eses sitios onde hai uns homes e mulleres aos que todos nós lles pagamos para pasárense a vida a rifaren e insultárense entre elles publicamente. E logo, seica todo lle é por culpa nosa e que o fan polo noso ben. Será!?

– Déixeseme de lerias, señor, que eu téñoille que traballar e xa ve a restra de xente que hai detrás de vostede, agardando á porta.

Eu se quere mándoo así. De que chegue a Valencia, seguro que si. De que dean con ese D. Sinforiano, non lle estou moi segura, por máis que o nome sexa raro dabondo. Se o paisano tamén é así, non falará con ninguén. Por iso, ao mellor, como é tan raro, ata dan con el.

– Disimule, miña xeitosa, e moitas grazas. Xa entendín.

– Despedinme, con toda cortesía, educación e urbanidade. Volvín con todo para a miña, matinando eu só para dentro.

Xa lle tiña escrita unha carta ao Sinfo contándolle todo o lerio onde lle dicía así ao pé da letra:

“E penso eu: Pois igual a rapaza tiña razón niso da rúa e do número. Ela faloume algo así como que me deses “as señas completas”. Se ti as sabes, e sabes ben de que vai, ata poderías mandarmas e daquela eu xa farei despois o que poida. Non si?”

Menos mal que, revolvendo na memoria, tamén fun revolver ao faiado e atopei un antigo sobre de cando aínda nos escribiamos despois da mili en Navalcarnero.

Mandeime outra vez para Betanzos e agora si que o agasallo xa vai no camiño do Sinforiano e ata lle poderei ir tomar a caña, se me peta, cando vaia por aló cos do IMSERSO, porque *atopeille as señas*.

E como eu aprendín cortesía, dentro, púxenlle: “Quedando de la mía, bien, gracias a Dios. Bo Nadal. Bo Aninovo. Bos Reis. Bo 2015”. Que che goste, Sinforiano!

Fico ledto agardando a resposta. Adeus!

O noso taboleiro Festa do Lume 2015

Facendo país de abaixo arriba

Na Festa do Lume 2015 da Asociación Irimia queremos celebrar e aprender do mellor que pasa no noso país. O asociacionismo de base en Galicia, aquel que se centra directamente en alentar e transmitir a cultura galega, ou aqueloutro que dinamiza as nosas comunidades, que organiza desde abaixo os diferentes eidos da nosa vida, ao tempo que revive a nosa identidade..., ese asociacionismo é una realidade que existe e resiste.

Hai un rico mosaico de iniciativas. Algunhas cun longo percorrido, que nace mesmo antes da denominada transición política. Un exemplo é a Asociación Xermolos, de Guitiriz, que ten feito un intenso e coherente labor de sementeira na xente nova durante máis de trinta anos. Eles van ser cooperadores activos na organización da Romaxe de Crentes Galegos de 2015.

Tirando proveito desa feliz circunstancia, no ronsel de Xermolos, pretendemos na Festa do

Lume (**Mosteiro de Bergondo, 7 de febreiro de 2015**) convocar una mostra significativa de asociacións de base, feitas de vontade e compromiso xeneroso, que é una boa vacina contra os virus da indiferencia, do consumismo e do individualismo. Asociacións con xente nova e menos nova, en eidos diversos e complementarios, pero con esa base común.

Ademais de Xermolos, estarán con nós a Asociación Aquilino Iglesia Alvariño, de Muimenta, a asociación “Boa Vida- Inclusión

activa” de Pontevedra e os do Capitán Gosende, de Cerdedo. A maiores, invitamos a xente da Marea Atlántica da Coruña para que expliquen en vivo e directo a súa proposta.

Como é habitual, a primeira hora será a asemblea anual da Asociación Irimia, seguida do panel de experiencias e debate coas asociacións convidadas. Despois virá o xantar compartido e a celebración da fe e da esperanza que nos mantén.

Ide reservando a data.

EDITA: Asociación A. IRIMIA

MESA DE REDACCIÓN: Daniel López Munoz, Luís Gómez Aldegunde, Pedro Pedrouzo Devesa, Rubén Rivas Vidal, Lidia Campos Chan, Manolo G. Turnes, Lines Salgado Iglesias, José Antonio Martínez. Tlf. 986 10 49 45.

COLABORADORES: Xosé Chao Rego, Victorino Pérez Prieto, Xosé Antón Miguélez, Manolo Regal, Alfonso Blanco Torrado, Xosé Lois Vilar, Marta Sopeña, Gumersindo Campaña, Tareixa Ledo, Moisés Lozano, Clodio González Pérez, Antón Martínez Aneiros, Sara Paz Quiñones, Manuel Pérez Blanco, Xabier Blanco, Valentina Formoso Gosende, Celia Castro Ojea, Xerardo Castedo Valbuena, Engracia Vidal, Francisco Xabier Martínez Prieto, Fernando Veiga, Antonio Pinto Antón, Bea Cedrón Vilar, Mariano Guizán Sánchez, Carmen Soto, Rubén Aramburu, Carme Soto, Marisa Vidal e Xan Guillén, Christina Moreira.

CORRECCIÓN LINGÜÍSTICA: Lidia Campos Chan, Luís Aldegunde.

RECEPCIÓN DE ARTIGOS E COLABORACIÓN EN: revistairimia@asociacion-irimia.org

SUSCRIPCIONES: Apdo. 296 - 15704 Santiago de Compostela. Telf.: 628 416 644 / suscripciones@asociacion-irimia.org

Ordinaria: 25 Euros. de Apoio: 40 Euros.

PARA ASUNTOS DA ASOCIACIÓN NON RELACIONADOS COA REVISTA: asociacion-irimia@asociacion-irimia.org

CONTA: ABANCA ES63 2080 0349 8530 4000 5822 - Urbana, nº 8 - Santiago

DEPÓSITO LEGAL: C-1417-81 **TIRADA:** 1.000 exemplares

ISSN: 2172-9182

IMPRIME: TÓRCULO Artes Gráficas

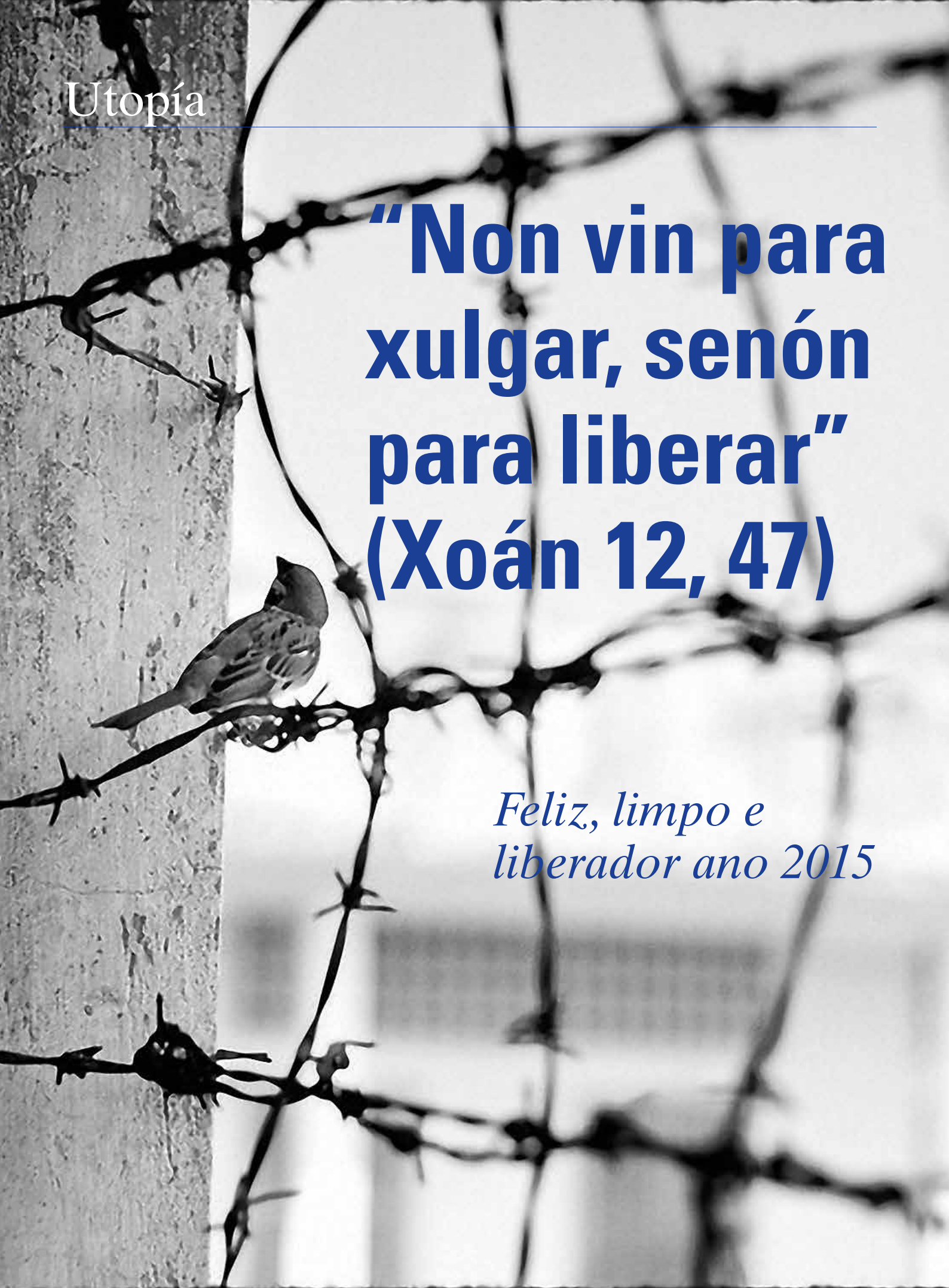
DESEÑO E MAQUETACIÓN: TallerDD (Ninfa, Riveiro, Martínez)

DISTRIBÚE: IMPACTA

EDICIÓN ELECTRÓNICA: <http://asociacion-irimia.org/revista.shtml>

FEITO EN PAPEL RECICLADO

A black and white photograph of a small bird perched on a thorny branch. The bird is facing left, and the branch is covered in sharp thorns. The background is a textured wall.

Utopía

**“Non vin para
xulgar, senón
para liberar”
(Xoán 12, 47)**

*Feliz, limpo e
liberador ano 2015*

Falando da lingua

Lidia e Valentina

Do Apalpador ás uvas seguimos falando de lingua

*Esta noite feitiçeira,
Loguiño de te durmir,
Entre a neve silandeira
O Apalpador ha de vir.*

*Baixará dende a Rogueira,
Devesa moi misteriosa,
Onde habitan o bidueira
E a faia máis preciosa.*

Falando de lingua, da nosa, e nestas datas, cumpría falar de panxoliñas. E cumpría falar de poñer en valor a

nosa cultura e as nosas tradicións e facerlle fronte a tanto Home de barba branca que se move en zorra por unha neve que aquí non hai e cuns renos que están confinados en Marce lle. A cultura anglosaxona tróuxenos ao Santa Klaus, vestido do vermello da Coca-cola, e mesturouse cun Papá Noel europeo..., pero nós tiñamos unha figura autóctona que sae no Nadal das montañas, que é o Apalpador. Levamos anos tentando recuperar este elemento da nosa cultura porque unha lingua non se mantén sen unha cultura propia detrás.

Mais tras o esforzo de recuperar o Apalpador, atopámonos que este fala nunha lingua que xa case non falan os nenos e nenas deste país. Polo menos os urbanos. Os dramáticos datos da última enquisa do Instituto Galego de Estatística (IGE) publicados a principios deste mes non nos din nada que non soubese calquera que faga algo de sociolingüística de orella. Desa que se fai oíndo falar nos parques, nos autobuses, nas escolas infantís, nas de primaria e nas de secundaria de vilas e cidades. Non nos din nada que non teñamos nós anunciado e denuncia-

do aquí. Os datos mostran como se lle puxo nos últimos anos o acelerador a un proceso de minorización do galego que comezou hai séculos. Os datos din que o discurso do goberno fixo tanto mal como temos nós anunciado repetidas veces. Así as cousas, o 75% da poboación menor de 15 anos (o futuro do país) é monolingüe en castelán. Insistimos, é dramático, pero nada nos estraña.

O que si nos deixou os ollos coma pratos foi ler as declaracións do Secretario Xeral de Política de (morte) Lingüística. Tivo a ousadía de insinuar, no medio de moitas outras sandeces, que na enquisa faltaban galegofalantes...!!!! Ah!, onde se agocharon? Desde logo... Será que o IGE non sabe facer a mostraxe?!!!! Claro! Debeu ser que os enquisadores, para non mollarse na lama das aldeas, só estiveron polas urbes e, aínda por riba, os que había por alí... non os atoparon! E Valentín deuse conta..., fáltanlle os falantes na enquisa!

E poderá comer as uvas tranquilo este home? Atragoadas xa nos quedaron a nós lendo as súas declaracións!

O Fachineiro da lingua

Estatísticas

Se este fachineiro tivese algunha responsabilidade na cousa pública respecto á lingua e á vista dos datos que acaba de publicar o Instituto Galego de Estatística sobre o uso do galego diría algo parecido a “Compañeiros, coma aquí cheguei. Que pase o seguinte a ver se o fai mellor”. Pero claro, iso esixe daquela palabra no outro sentido do termo, sentirse responsable do que un fai, ter algún respecto polo traballo que un desenvolve. Unha das cousas que máis abraio produce xa non é a total ausencia de autocrítica, de decatarse na criatura que aleitaron dende o 2009, senón a incapacidade de artellar unha resposta ante eses resultados. É coma se cresen as súas propias mentiras: a pax lingüística,

os nosos escolares acaban os seus estudos co mesmo dominio do galego e castelán... Como ousan tales datos contradicir a súa fantasía? Ao presidente, non lle falta razón cando

di que a culpa non é do goberno, senón da sociedade. Claro que si. Unha sociedade que parece levar no ADN o xene atlántico do desprezo da lingua propia, unha sociedade que é capar de entregar o seu voto maioritario a unha persoa coma el, alguén que fai demagogia coa lingua, que non lle doe o máis mínimo o devalo, unha persoa á que ese datos non lle quitaron un minuto de sono. Como di Xosé Ramon Pichel, vivimos xa nunha sociedade de tempos compostos. O optimismo déixoo para outra sección de *Irimia*.

A.Q.